

DE LA ORGANISMELE INTERNAȚIONALE

Să citim în viitor...

Peter **SPRINGETT**, colaborator extern
traducere, fil. Mihaela **UBAN**, OSIM

Cooperare. Programul de traducere automată al OEB ajută Europa să își păstreze poziția de lider al inovării și competitivitatea la nivelul piețelor globalizate.

Inovarea nu poate avea loc în condiții de izolare. De-a lungul istoriei, tehnologia a evoluat prin deținerea drepturilor asupra noilor idei și prin schimbul de idei noi, în interesul colaborării și al competiției, în egală măsură.

În condițiile actuale, ale piețelor globale în mișcare rapidă, accesul liber la informație este mai important decât oricând. Pe de altă parte, nevoia de a proteja proprietatea intelectuală concomitent cu asigurarea accesului liber la aceste cunoștințe reprezintă un nou set de provocări și de oportunități pentru Oficiul European de Brevete, având în vedere rolul său de a ajuta Europa să își păstreze poziția de lider mondial în inovare și de a susține agenda Uniunii Europene.

Să încercăm să analizăm puțin această situație. În primul rând, OEB are obligația legală de a pune documentele de brevet european la dispoziția publicului. Dar volumul acestora a crescut semnificativ în ultimii ani, ca și numărul statelor membre ale Organizației Europene de Brevete. În plus, provocarea este tot mai mare pe măsură ce crește nivelul inovării în țările din Asia. Deoarece calitatea brevetelor OEB depinde și de accesul la o formă inteligibilă a brevetelor și a literaturii non-brevet din țările asiatice, numărul de documente care trebuie traduse în și din zeci de limbi europene și neeuropene crește rapid.

Și atunci? Care este soluția? Pentru cea mai mare parte a documentelor de brevet, traducerea manuală este pur și simplu prea înceată și costisitoare. Și, mai ales, ea reprezintă o barieră financiară în calea inovatorilor care trebuie să rămână cât se poate de competitivi. Din toate aceste motive, președintele Benoît Battistelli a considerat prioritară investiția în dezvoltarea unei tehnologii de traducere automată pentru realizarea unor traduceri “de lucru” (fără valoare juridică). “Trebuie să găsim o formulă echilibrată pentru a face informația din brevete accesibilă companiilor, în special IMM-urilor, și pentru a elimina bariera lingvistică, astfel încât informația să fie utilă pentru majoritatea economiilor”, spunea B. Battistelli.

Rezultatele sunt evidente pentru toată lumea. În octombrie 2010, la cererea președintelui, Consiliul de Administrație a aprobat fondurile pentru un program de cooperare între OEB și oficiile naționale, pentru a folosi realizările anterioare și a dezvolta traducerea automată la un nivel superior. La sfârșitul lui noiembrie, proiectul a făcut un nou și important pas înainte, odată cu Memorandumul de înțelegere pe care președintele l-a semnat cu gigantul software Google, pentru cooperare în vederea dezvoltării unei noi generații de tehnologie de traducere automată pentru brevete.

ADUCEREA TRADUCERII LA UN NOU NIVEL

Aceste noi dezvoltări promițătoare au la bază primul Program European de Traducere Automată pentru documente de brevet, lansat de OEB în 2004. Scopul său a fost de a realiza un serviciu de traducere automată din limbile tuturor statelor membre OEB în limba engleză și invers. Încă de atunci, ideea centrală era de a oferi traduceri prin care persoane de formație tehnică să poată înțelege conținutul documentelor de brevet, concomitent cu o reducere importantă a costurilor de traducere.

Dintr-un punct de vedere exterior, acest nou serviciu de traducere facilitează diseminarea informațiilor din brevete și a cunoștințelor tehnice către utilizatori din cadrul sistemului de brevete. Un avantaj în plus față de alte servicii existente este

aceia că documentele vor putea fi accesate într-un număr mare de limbi europene în care nu au mai fost traduse până acum. În prima fază, serviciul va începe cu traducerea automată în și din limba engleză. Într-o fază următoare, se vor adăuga limbile germană și franceză pentru traducerea în și din limbile oficiale ale tuturor celor 38 de state membre OEB. Mai mult, limitările de abordare tehnică existente în vechiul program sunt înlăturate.

INVESTIȚIA

OEB a urmărit cu minuțiozitate și a identificat fonduri și resurse, atât pentru programul de cooperare, cât și pentru Memorandumul de înțelegere cu Google. Programul de cooperare în domeniul serviciilor europene de tehnologie a limbajului (CA/29/10, Rev. 1), cu durata de patru ani, va costa cel mult 10 miliarde de euro. În plus, resursele interne de personal OEB necesar pentru managementul și implementarea proiectului sunt estimate la 8-10 persoane pe an. Cât despre Memorandumul de înțelegere, Google și OEB vor suporta, fiecare, costurile care le revin. OEB este pregătit și pentru a susține statele membre în efortul esențial de identificare și asamblare a documentelor de brevet relevante, în limbile respective. Aceste documente vor alimenta motoarele de traducere pentru a "antrena" programul și a crește în acest fel calitatea traducerilor obținute.

Programul reprezintă o investiție uriașă. Dar există un argument decisiv în sprijinul acestei abordări. Pentru Georg Artelsmair, director al Direcției Cooperare Europeană, problema este clară: “Dacă noi, europenii, dorim să rămânem competitivi, trebuie să depășim barierele lingvistice la nivel regional și global”. Urgența acestui imperativ devine clară atunci când ne uităm la costurile traducerii tradiționale. “Dacă luăm un document de brevet mediu și îl înmulțim cu costurile de traducere în cele 24 de limbi ale statelor membre UE, vom constata că traducerea costă mai mult decât taxele legale de brevetare și onorariile mandatarilor la un loc (van Pottelsberghe and François, 2008).” mai arată G. Artelsmair.

SATISFACEREA UNEI NECESITĂȚI REALE

Cu alte cuvinte, traducerea automată este pe cale de a deveni o parte importantă a serviciilor oferite de OEB utilizatorilor. Primele perechi de limbi acoperite de vechiul proiect, germană-engleză/engleză-germană și spaniolă-engleză/engleză-spaniolă, au fost puse la dispoziția acestora în 2008. De atunci, s-a lucrat pentru rafinarea următoarelor două perechi: franceză-engleză/engleză-franceză și italiană-engleză/engleză-italiană. Aceste perechi sunt accesate deja de un mare număr de utilizatori prin intermediul website-ului Espacenet și, dacă cifrele înregistrate la începutul lui 2010 vor continua să crească în același ritm, numărul total de solicitări de traducere automată ar putea atinge și depăși cifra de 1 milion pe an.

ANTRENAMENTUL FACE PĂMÂNTUL SĂ SE ÎNVÂRTEASCĂ

Noul program de traducere automată al OEB are în atenție și cooperarea între OEB și partenerii săi din domeniul public, precum și din cel privat, cu accent pe oficiile naționale de brevete și furnizorii de servicii IT.

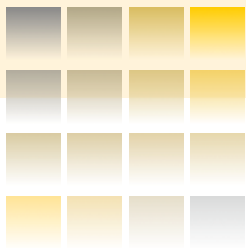
Cel mai important domeniu al cooperării este partajarea versiunilor traduse ale brevetelor, în scopul “antrenării” programului de traducere automată. Conform acestui acord, oficiile naționale de brevete au convenit să furnizeze traducerile existente ale brevetelor în una dintre cele trei limbi principale ale OEB, traduceri pe care programul să le compare cu originalul.

Georg Artelsmair, director al Direcției Cooperare Europeană, a arătat că: “Inteligența artificială a sistemului îi va permite să învețe anumite nuanțe ale jargonului de proprietate industrială și, astfel, să realizeze traduceri eficiente, care să poată fi înțelese de persoane familiarizate cu acest limbaj și cu tehnologiile descrise.”

LĂRGIREA ORIZONTURILOR

Traducerea automată promite și să ajute OEB în misiunea sa de a susține Europa ca centru de inovare, pentru a face față concurenței din Asia, în special din țări ca Japonia, Coreea de Sud și China. Accesul la cele mai avansate tehnologii din această parte a lumii este crucial pentru oamenii de știință și specialiștii cu pregătire tehnică din comunitatea de brevete, dar și din afara acesteia.

În luna noiembrie, adresându-se personalului USPTO, Benoît Battistelli a formulat această provocare ca pe o problemă de perspectivă: “O parte tot mai mare din stadiul tehnicii se publică în prezent în limbi asiatice - chineză, japoneză și coreeană. Pentru păstrarea nivelului de calitate a brevetelor acordate și pentru a

avea în continuare brevete sigure din punct de vedere juridic, asigurarea accesului la documentele din stadiul tehnicii la nivel mondial, indiferent de limba în care acestea au fost publicate, este de o importanță majoră”.

Directorul Direcției de Achiziție a Informațiilor, Paul Schwander, arată că mai mult de o treime din brevetele depuse în prezent sunt redactate în limbi asiatice, în special coreeană, japoneză și, bineînțeles, chineză. “Una dintre statisticile cele mai uluitoare din ultimii trei ani dovedește creșterea rapidă a numărului de brevete chinezești. Această țară evoluează vizibil de la rolul de atelier de producție al planetei la cel de laborator al inovării. China singură deține o creștere anuală de 29% la numărul de cereri de brevet depuse.”

Este de înțeles, în aceste condiții, dorința OEB de a avea acces la documentele de brevet din China. În cadrul conferinței OEB-SIPO la nivel de șefi de oficii, desfășurată la Viena, la mijlocul lunii decembrie, cele două părți au convenit asupra creării unei grupe de lucru pentru îmbunătățirea accesului reciproc la documentele de brevet ale celor două oficii, traducerea automată fiind unul dintre instrumentele-cheie în acest acord.

În plus, OEB a cumpărat recent date bibliografice și informații referitoare la brevetele chinezești, traduse în limba engleză, pentru intervalul 1985-2009. Din punctul de vedere al competitivității, pentru Europa este esențial ca un număr cât mai mare de documente în limbi asiatice să fie accesibil prin intermediul traducerii automate. “Trebuie să fim pragmatici”, spune Paul Schwander. “Știm că traducerea automată nu va avea niciodată precizia traducătorului uman, dar traducerea pe modelul vechi nu mai este sustenabilă”.

Formula-cheie este o traducere “*de lucru*” sau “*ad-hoc*”. OEB începe deja să înregistreze rezultate pozitive în experiența cu documentele chinezești. “Ne apropiem de atingerea constantă a parametrilor de calitate pe care i-am stabilit, obținând traduceri automate cu ajutorul cărora un specialist dintr-un anumit domeniu poate identifica informații din brevete care sunt esențiale pentru proiectele sale”, a mai spus Paul Schwander. De asemenea, el a avut grijă să semnaleze consecințele programului de traducere automată. “Acesta va avea un impact deosebit asupra serviciilor noastre de publicare și asupra activității examinatorilor. Prin acest program, ei vor avea acces la elemente din stadiul tehnicii pe care nu le puteau accesa înainte.”

SCRUTÂND VIITORUL

Cât de repede progresa traducerea automată? Richard Flammer, director principal al Direcției Informare din Brevete și Cooperare Europeană, compară progresele din acest domeniu cu orice alt domeniu tehnologic: “Este suficient să arunci o privire la calculatoarele de pe birou sau la telefonul mobil. În ultimii trei ani au suferit schimbări care le fac de nerecunoscut. Anul trecut nici nu văzusem vreun dispozitiv de tipul Apple iPad, astăzi este un format dintre cele mai populare din lume”. Cu alte cuvinte, programul de traducere automată evoluează la fel de repede ca și dispozitivele pe care le folosim ca să citim documentele pe ecran.

Pentru a explica și contextul în care are loc această evoluție, Richard Flammer amintește unul dintre primele exemple de traducere automată: “Dacă ne întoarcem în timp cu 10 ani, producătorii asiatici de aparate electronice de larg consum foloseau

niște prime versiuni de program de traducere automată pentru traducerea manualelor de utilizare a produselor, cu un succes destul de limitat. Prin comparație, rezultatele pe care le obținem astăzi sunt realmente impresionante.”

Marea provocare, desigur, constă în faptul că documentele tehnice presupun o înțelegere mult mai sofisticată și nuanțată a limbajului specializat respectiv. “Una este să traduci un roman pentru copii sau o populară carte de bucate, și cu totul altceva să poți transmite într-o altă limbă tehnologia care se află în spatele ultimei generații de ecrane cu cristale lichide”, spune Richard Flammer.

Din acest motiv, OEB a decis să se alieze cu Google, o companie care deține o uriașă experiență în manipularea documentelor și traducerea lor în diverse limbi. Este important de subliniat că OEB urmărește realizarea unui acord neexclusiv cu Google, care să nu-l împiedice să recurgă și la alte parteneriate în vederea consolidării traducerii automate și gratuite a brevetelor și documentelor de brevet. Acest lucru reflectă în același timp măsura în care Uniunea Europeană și OEB își fac o datorie din asigurarea accesului la documentele de brevet în limbile cât mai multor utilizatori, chiar dacă limba engleză este mai mult sau mai puțin o “lingua franca” în știință și tehnologie. În cadrul conferinței de presă desfășurate la Paris, cu ocazia anunțului semnării Memorandumului de înțelegere, atât președintele OEB, Benoît Battistelli, cât și Carlo d’Asaro Biondo, vicepreședinte de vânzări al Google pentru Europa de Sud și Est, Orientul Mijlociu și Africa, au subliniat faptul că multilingvismul este una dintre caracteristicile fundamentale și unul dintre punctele de forță ale Europei. De aceea, prin reducerea costurilor și a duratei asociate traducerii clasice, proiectul de traducere automată al OEB va juca un rol de mare însemnătate în susținerea Europei în competiția piețelor globale.

Dincolo de aceste considerații politice, există avantaje reciproce pentru cele două organizații. Google va avea acces la un volum fără precedent de documente tehnice în diverse perechi de limbi, pe care le va putea utiliza pentru a-și antrena programul de traducere automată. Cât despre OEB, aceasta are avantajul de a lucra cu una dintre firmele cele mai avansate din lume, din punct de vedere tehnologic, pentru a pregăti agenda în vederea lansării noilor instrumente de traducere automată.

Chiar dacă detaliile acestui acord urmează să fie puse la punct în viitorul apropiat, el reprezintă deja o treaptă de pregătire pentru momentul în care programul de traducere automată va deveni o facilitare curentă. “E suficient să urmărim schimbările care au avut loc din 2004, de când am lansat primul program de traducere automată, ca să putem aprecia cât de repede avansează această tehnologie”, spune Richard Flammer. În cinci ani, adaugă el, costurile acestui soft vor fi scăzut la fel de spectaculos pe cât se va fi îmbunătățit calitatea acestuia. “Vom face tot ce ne stă în putință pentru a ne menține calitatea de lider în utilizarea și dezvoltarea tehnologiei de traducere automată, pentru binele OEB și al economiei europene în ansamblu.”

Notă: Articolul a apărut în *EPO in-house magazine gazette*, January 2011. Dreptul de traducere a fost acordat numai în scopul publicării în RRPI. Prezentul articol nu poate fi republicat, reprodus sau utilizat în nicio altă publicație sau bază de date.